

**Araştırma-İnceleme
Millî Eğitim
Bakanlarının Eğitim
Faaliyetleri
(1920-1960)**

Prof. Dr. Erdoğan BAşAR

3. Baskı

Prof. Dr. Erdoğan BAŞAR

Araştırma-İnceleme
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLARININ EĞİTİM FAALİYETLERİ
(1920-1960)

ISBN 978-605-241-816-1

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

3. Baskı: Nisan 2023, Ankara

Yayın-Proje: Ferdi Akkaya
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler - Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

**Araştırma-İnceleme
Millî Eğitim
Bakanlarının Eğitim
Faaliyetleri
(1920-1960)**

Prof. Dr. Erdoğan BAşAR

3. Baskı

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
TABLolar LİSTESİ	15
ÖNSÖZ	17

GİRİŞ

OSMANLI İMPARATORLUĞU DÖNEMİNDE TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ VE YÖNETİMİNE GENEL BİR BAKIŞ

1. TANZİMAT ÖNCESİ DÖNEMDE OSMANLI EĞİTİM KURUMLARI VE YÖNETİMİ	27
1.1. Geleneksel Dini-Sivil Eğitim Kurumları	27
– Medreseler	28
– Sıbyan Okulları	31
1.2. Saray ve Orduda Eğitim Kurumları	33
– Mekteb-i Enderun	33
– Acemi Ocakları	35
– Yeniçeri Ocakları	35
1.3. Tanzimat Öncesi Dönemde Dini-Sivil Eğitim Kurumlarının Yönetimi	35
1.4. Tanzimat Öncesi Dönemde Modern Eğitim Kurumlarının Kuruluşu ve Yönetimi ..	37
– Askeri Teknik Okulların Açılması	37
– Sivil Eğitimin Modernleştirilmesi	38
– Rüştîyelerin Açılması	39
2. TANZİMAT DÖNEMİ EĞİTİMİ VE YÖNETİMİ	41
– Maarif-i Umumiye Nezaretinin Kurulması	42
– Maarif-i Umumiye Nizamnamesinin Yayınlanması	44
– Tanzimat Dönemi Maarif Nazırları	45
3. II. ABDÜLHAMİT DÖNEMİ EĞİTİMİ VE YÖNETİMİ	47
– Eğitim Teşkilatı	47
– II. Abdülhamit Dönemi Maarif Nazırları	48
4. II. MEŞRUTİYET DÖNEMİ EĞİTİMİ VE YÖNETİMİ	50
– Eğitim Teşkilatı	51
– II. Meşrutiyet ve Mütareke Devirleri Maarif Nazırları	52

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLARININ EĞİTİM FAALİYETLERİ (1920-1960)

CUMHURİYET DÖNEMİ

1. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ HÜKÜMETLERİ DÖNEMİ MAARİF VEKİLLERİ VE İCRAATLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	55
---	----

1.1. TBMM'nin Açılmasına Yolaçan Sosyal, Siyasal, Askeri Gelişmeler ve Ülkenin Genel Durumu	55
1.2. Dr. Rıza Nur'un Maarif Vekilliği	58
1.2.1. Özgeçmişi	59
1.2.2. Dr. Rıza Nur'un Maarif Vekilliği Zamanında Türkiye'nin Önemli Eğitim Problemleri	61
1.2.3. Millî Hükümetin Programında Eğitim Hedefleri	65
1.2.4. Maarif Vekaletini Örgütleme Çalışmaları	66
1.2.5. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	69
– İlköğretim	69
– Ortaöğretim	69
– Yükseköğretim	70
1.2.6. Diğer İcraatları	70
1.3. Hamdullah Suphi'nin (Tanrıöver) Maarif Vekilliği	71
1.3.1. Özgeçmişi	72
1.3.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	75
1.3.3. Hamdullah Suphi'nin Eğitim Görüş ve Politikalarını Etkileyen Atatürk'ün Eğitim Konusundaki Direktifleri ile Hükümet Programındaki Eğitim Hedefleri	80
1.3.4. Maarif Vekaletini Örgütleme Çalışmaları	82
1.3.5. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	84
– İlk ve Ortaöğretim	84
– Yükseköğretim	85
1.3.6. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	85
1.3.7. Maarif Kongresi	85
1.3.8. Diğer İcraatları	87
– İstiklal Marşı'nın Kabul Edilmesi	87
– Kültür İşleri	88
1.4. Mehmet Vehbi'nin (Bolak) Maarif Vekilliği	89
1.4.1. Özgeçmişi	90
1.4.2. Mehmet Vehbi Bey'in Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları ..	91
1.4.3. İcraatları	94
1.5. İsmail Safa'nın (ÖZLER) Maarif Vekilliği	96
1.5.1. Özgeçmişi	96
1.5.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	97
1.5.3. İsmail Safa'nın Eğitim Görüş ve Politikalarını Etkileyen Atatürk'ün Eğitim Konusundaki Direktifleri ve Hükümet Programındaki Eğitim Hedefleri	100
– Hükümet Programında Eğitim Hedefleri	102
1.5.4. Maarif Vekaletini Örgütleme Çalışmaları	104
1.5.5. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	105
– İlköğretim	105
– Ortaöğretim	108
– Yükseköğretim	109

– Yabancı Okullar Sorunu	110
1.5.6. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	113
1.5.7. Birinci Heyet-i İlmiye	116
1.5.8. Tevhid-i Tedrisat Kanunu	120

2. CUMHURİYET HÜKÜMETLERİNDE GÖREV ALAN MİLLÎ EĞİTİM BAKANLARI VE İCRAATLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. ATATÜRK DÖNEMİ (1923-1938)	122
2.1.1. Vasıf Bey'in (Çınar) Maarif Vekilliği	123
2.1.1.1. Özgeçmişi	124
2.1.1.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	125
2.1.1.3. Vasıf Bey'in Eğitim Görüş ve Politikasını Etkileyen Atatürk'ün Eğitim Konusundaki Görüş ve Direktifleri ile Hükümet Programındaki Eğitim Hedefleri	131
2.1.1.4. Yeni Türk Millî Eğitim Sistemini Kurma Çalışmaları	132
2.1.1.5. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	137
– İlköğretim	137
– Ortaöğretim	141
– Genel Ortaöğretim	141
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	143
– Yükseköğretim	146
2.1.1.6. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	147
2.1.1.7. II. Heyet-i İlmiye	151
2.1.2. Mehmet Şükrü'nün (Saraçoğlu) Maarif Vekilliği	152
2.1.2.1. Özgeçmişi	152
2.1.2.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	154
2.1.2.3. Şükrü Saraçoğlu'nun Eğitim Görüş ve Uygulamalarını Etkileyen Hükümet Programındaki Eğitim Hedefleri	159
2.1.2.4. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	160
2.1.2.5. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	161
2.1.3. Hamdullah Suphi'nin (Tanrıöver) İkinci Maarif Vekilliği	163
2.1.3.1. Hamdullah Suphi'nin İkinci Maarif Vekilliği Döneminde Karşılaştığı Belli Başlı Eğitim Sorunları ve Bu Sorunları Çözme Yaklaşımı	163
– Yabancı Okulları Sorunu	164
– Türk Kültürü	164
– Eski Eserlerin Korunması	165
– Telif ve Tercüme Faaliyetleri	166
– Türkçenin Sadeleştirilmesi	166
– İmam Hatip Okulları	167
– İstiklal Marşı'nın Bestelettilmesi	167
– Yurtdışına Öğrenci Gönderilmesi	167
– Anadolu'daki Yöresel Sanatların Korunması	168
2.1.3.2. Örgün Eğitim Kurumları üzerindeki Çalışmaları	169

– İlköğretim	169
– Ortaöğretim	170
– Yükseköğretim	171
2.1.3.3. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	174
2.1.4. Mustafa Necati'nin Maarif Vekilliği	177
2.1.4.1. Özgeçmişi	177
2.1.4.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	278
2.1.4.3. Mustafa Necati'nin Eğitim Görüş ve Politikalarını Etkileyen Atatürk'ün Eğitim Konusundaki Direktifleri ve Hükümet Programında Eğitim Hedefleri	184
2.1.4.4. Maarif Vekaletini Örgütleme Çalışmaları	185
2.1.4.5. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	187
– İlköğretim	187
– Ortaöğretim	191
– Genel Ortaöğretim	191
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	193
– Yabancı Okullar	196
– Yükseköğretim	197
2.1.4.6. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	198
2.1.4.7. Mustafa Necati'nin Diğer Eğitim İcraatları	208
– Yazı Devrimi	208
2.1.4.8. Mustafa Necati'nin Ölümü	214
2.1.5. İsmet Paşa'nın (İnönü) Maarif Vekilliği	215
2.1.5.1. Özgeçmişi	215
2.1.5.2. İsmet Paşa'nın Maarif Vekili Olarak Yaptığı Çalışmalar ve Değerlendirilmesi	217
2.1.6. Vasıf Bey'in (Çınar) İkinci Maarif Vekilliği	219
2.1.7. Recep Bey'in (Peker) Maarif Vekilliğine Vekaleti	221
2.1.7.1. Özgeçmişi	221
2.1.8. Cemal Hüsnü Bey'in (Taray) Maarif Vekilliği	221
2.1.8.1. Özgeçmişi	222
2.1.8.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	222
2.1.8.3. Cemal Hüsnü Bey'in Eğitim Görüş ve Politikalarını Etkileyen Atatürk'ün Eğitimle İlgili Direktifleri ve Hükümet Programındaki Eğitim Hedefleri	224
2.1.8.4. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	225
– İlköğretim	225
– Ortaöğretim	226
– Genel Ortaöğretim	226
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	227
– Yükseköğretim	228
2.1.8.5. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	230

2.1.9. Dr. Refik Bey'in (Saydam) Maarif Vekilliğine Vekaleti	234
2.1.9.1. Özgeçmişi	234
2.1.10. Esat Bey'in (Sagay) Maarif Vekilliği	236
2.1.10.1. Özgeçmişi	236
2.1.10.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	237
2.1.10.3. Esat Bey'in Eğitim Görüş ve Politikalarını Etkileyen Atatürk'ün Eğitim Konusundaki Direktifleri ve Hükümet Programında Eğitim Hedefleri	239
– Cumhuriyet Halk Partisinin Programında Eğitim Hedefleri ..	240
2.1.10.4. Eğitim Örgütünü Düzenleme Çalışmaları	242
2.1.10.5. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	243
– İlköğretim	243
– Ortaöğretim	244
– Genel Ortaöğretim	244
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	245
– Yükseköğretim	247
2.1.10.6. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	251
2.1.10.7. Diğer İcraatları	257
– Dil Komisyonu Çalışmaları	257
– Halkevlerinin Açılması	259
2.1.11. Dr. Reşit Galip'in Maarif Vekilliği	262
2.1.11.1. Özgeçmişi	262
2.1.11.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	264
2.1.11.3. Maarif Vekaletini Örgütleme Çalışmaları	269
2.1.11.4. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	270
– İlköğretim	270
– Ortaöğretim	273
– Genel Ortaöğretim	273
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	274
– Yükseköğretim	275
2.1.11.5. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	281
2.1.12. Dr. Refik Bey'in (Saydam) Maarif Vekilliğine İkinci Defa Vekaleti ...	286
2.1.13. Hikmet Bey'in (Bayur) Maarif Vekilliği	288
2.1.13.1. Özgeçmişi	289
2.1.13.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	290
2.1.13.3. Hikmet Bey'in (Bayur) Eğitim Görüş ve Politikalarını Etkileyen Atatürk'ün Eğitim Konusundaki Direktifleri ve Parti ve Hükümet Programında Eğitim Hedefleri	293
2.1.13.4. Örgün Eğitim Kurumları üzerindeki Çalışmaları	293
– İlköğretim	293
– Ortaöğretim	294
– Genel Ortaöğretim	294
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	295

– Yükseköğretim	295
2.1.13.5. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	298
2.1.13.6. Diğer İcraatları	300
2.1.14. Zeynel Abidin (Özmen) Bey'in Kültür Bakanlığı	301
2.1.14.1. Özgeçmişi	301
2.1.14.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	302
2.1.14.3. Maarif Vekaletini Örgütleme Çalışmaları	302
2.1.14.4. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	303
– İlköğretim	303
– Ortaöğretim	304
– Genel Ortaöğretim	304
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	306
– Yükseköğretim	306
2.1.14.5. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	308
– Cumhuriyet Halk Fırkası Grubu İlköğretim Komisyonunun Raporunda Köy Öğretmeni Yetiştirme Sorununa Yaklaşım ..	309
2.1.15. Saffet Arıkan'ın Kültür Bakanlığı	311
2.1.15.1. Özgeçmişi	311
2.1.15.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	313
2.1.15.3. Saffet Arıkan'ın Eğitim Görüş ve Politikalarını Etkileyen Atatürk'ün Eğitim Konusundaki Direktifleri ve Hükümet Programında Eğitim Hedefleri	314
2.1.15.4. Kültür Bakanlığını Örgütleme Çalışmaları	317
2.1.15.5. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	318
– İlköğretim	318
– Ortaöğretim	322
– Genel Ortaöğretim	322
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	324
– Yükseköğretim	326
2.1.15.6. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	327
2.2. İNÖNÜ DÖNEMİ (1938-1950)	336
2.2.1. TEK PARTİ DÖNEMİ (1938-1946)	336
2.2.1.1. Hasan Ali Yücel'in Millî Eğitim Bakanlığı	336
2.2.1.1.1. Özgeçmişi	337
2.2.1.1.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	339
2.2.1.1.3. Hasan Ali Yücel'in Eğitim Görüş ve Politikalarını Etkileyen Parti ve Hükümet Programlarındaki Eğitim Hedefleri ile Reisicumhur İsmet İnönü'nün Eğitime İlişkin Direktifleri	345
– CHP Parti Programında Eğitim Politikaları	347
– Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün Eğitimle İlgili Direktifleri ...	348
2.2.1.1.4. Millî Eğitim Bakanlığını Örgütleme Çalışmaları	349
2.2.1.1.5. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	350
– İlköğretim	350

– Ortaöğretim	353
– Genel Ortaöğretim	353
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	355
– Yükseköğretim	356
2.2.1.1.6. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	358
2.2.1.1.7. Hasan Ali Yücel'in Millî Eğitim Bakanlığı Zamanında Toplanmış Bulunan Maarif Şuraları	373
2.2.1.1.8. Diğer İcraatları	375
2.2.2. ÇOK PARTİLİ DEMOKRASİYE GEÇİŞ DÖNEMİ (1946-1950)	377
2.2.2.1. Reşat Şemsettin Sirer'in Millî Eğitim Bakanlığı	379
2.2.2.1.1. Özgeçmişi	379
2.2.2.1.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	380
2.2.2.1.3. Reşat Şemsettin Sirer'in Eğitim İcraatlarını Etkileyen Parti ve Hükümet Programlarındaki Eğitim Hedefleri	383
2.2.2.1.4. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	385
– İlköğretim	385
– Ortaöğretim	389
– Genel Ortaöğretim	389
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	391
– Yükseköğretim	393
2.2.2.1.5. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	393
– Köy Enstitülerini Düzeltme Çalışmaları	394
– Eğitim Kurslarının Kapatılması	398
– İl Hususi İdare Bütçelerinden Maaş Alan İlkokul Öğretmenlerinin Maaşlarının Genel Bütçeye Bağlanması	398
– Eğitim Enstitülerinin Kurulması	399
– Teknik Öğretmen Okulları	402
2.2.2.1.6. III. Millî Eğitim Şurasının Toplanması	403
2.2.2.2. Prof. Tahsin Banguoğlu'nun Millî Eğitim Bakanlığı	406
2.2.2.2.1. Özgeçmişi	406
2.2.2.2.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	407
2.2.2.2.3. Prof. Tahsin Banguoğlu'nun Eğitim Düşünce ve Politikasını Etkileyen Hükümet Programındaki Eğitim Hedefleri ile Reisicumhur İsmet İnönü'nün Eğitime İlişkin Direktifleri	411
2.2.2.2.4. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	412
– İlköğretim	412
– Ortaöğretim	417
– Genel Ortaöğretim	417
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	419
– Yükseköğretim	422
2.2.2.2.5. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	424
– Köy Enstitüleri	424

– Banguoğlu'nun Köy Eğitimcileri Politikası	428
– IV. Millî Eğitim Şurasında Öğretmen Yetiştirme ile İlgili Çalışmalar ve Varılan Sonuçlar	428
– Yüksek Beden Eğitim ve Spor Enstitüsünün Açılması	429
– İlkokul Öğretmenlerinin Ekonomik Sorunlarını Çözme Girişimleri	429
– Banguoğlu'nun Öğretmen İstihdam Politikası	430
2.2.2.6. Dördüncü Millî Eğitim Şurasının Toplanması	431
2.2.2.7. Diğer İcraatları	432
2.3. DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİ (1950-1960)	433
2.3.1. Avni Başman'ın Millî Eğitim Bakanlığı	434
2.3.1.1. Özgeçmişi	434
2.3.1.2. Avni Başman'ın Üyesi Bulunduğu Demokrat Parti'nin ve Onun Hükümetinin Programında Eğitim Hedefleri	435
– Demokrat Parti Programında Eğitim Hedefleri	435
– Birinci Menderes Hükümetinin Programında Eğitim İlke ve Politikaları	439
2.3.1.3. Avni Başman'ın Kısa Süren Millî Eğitim Bakanlığının Genel Bir Değerlendirilmesi	440
2.3.2. Nuri Özsan'ın Millî Eğitim Bakanlığına Vekaleti	442
2.3.2.1. Özgeçmişi	442
2.3.3. Tevfik İleri'nin Millî Eğitim Bakanlığı (Vekilliği)	443
2.3.3.1. Özgeçmişi	443
2.3.3.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	444
– Tevfik İleri'nin Çeşitli Ülke Sorunlarına Bakış Tarzı	445
– Nüfus Sorunu	445
– Ahlak Anlayışı	446
– Komünizm Konusundaki Düşünceleri	446
– Öğretmene Verdiği Değer	448
– Dil Konusundaki Görüşleri	449
– Yönetim Anlayışı	450
– Okul Açma Politikası	451
2.3.3.3. Tevfik İleri'nin Eğitim Görüş ve Politikalarını Etkileyen Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Eğitime İlişkin Direktifleri ve Hükümet Programında Eğitim Hedefleri	452
2.3.3.4. Millî Eğitim Bakanlığını Örgütlenme Çalışmaları	454
2.3.3.5. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	456
– İlköğretim	456
– Beşinci Millî Eğitim Şurasının İlköğretime İlişkin Kararları	459
– Özel Eğitim Alanındaki Çalışmaları	462
– İlkokullarda Din Dersleri	464
– Ortaöğretim	464
– Genel Ortaöğretim	464
– Ortaöğretime İlişkin Yabancı Uzman Raporları	467

– Prof. Dr. John Ruffi’nin Raporu	467
– Ellswood Tompkins’in Raporu	467
– Lester Beals’in Raporu	469
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	470
– İmam Hatip Okullarının Açılması	472
– Yükseköğretim	474
2.3.3.6. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	477
– Beşinci Millî Eğitim Şurasının Öğretmen Yetiştirmeye İlişkin Kararları	479
– Köy Enstitüleri Kanunu’nda Yapılan Değişiklik	480
– İlkokul Öğretmenlerinin Kadrolarının Genişletilmesi	480
– Öğretmen Okulu Mezunlarına Lise Mezunu Olabilme Hakkının Verilmesi	481
– Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme Çalışmaları	482
– Roben J. Maaske’nin Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Sistemi Hakkındaki Raporu	484
2.3.3.7. Beşinci Millî Eğitim Şurasının Toplanması	485
2.3.3.8. Diğer İcraatları	485
– Watson Dickerman’ın Türkiye’de Halk Eğitimi Hakkında Raporu ..	486
– Yayın Çalışmaları	488
2.3.4. Prof. Rıfki Salim Burçak’ın Millî Eğitim Vekilliği	489
2.3.4.1. Özgeçmişi	489
2.3.4.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	490
2.3.4.3. Prof. Rıfki Salim Burçak’ın Eğitim Görüş ve Politikalarını Etkileyen Cumhurbaşkanı Celal Bayar’ın Eğitime İlişkin Açıklama ve Direktifleri	491
2.3.4.4. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	493
– İlköğretim	493
– Ortaöğretim	493
– Genel Ortaöğretim	493
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	494
– Yükseköğretim	495
– Atatürk Üniversitesi Kurma Çalışmaları	496
2.3.4.5. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	497
2.3.5. Celal Yardımcı’nın Maarif Vekilliği	498
2.3.5.1. Özgeçmişi	498
2.3.5.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	499
2.3.5.3. Celal Yardımcı’nın Eğitim Görüş ve Politikalarını Etkileyen Reisicumhur Celal Bayar’ın Eğitime İlişkin Direktifleri ve Hükümet Programında Eğitim Hedefleri	502
2.3.5.4. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	503
– İlköğretim	503
– Ortaöğretim	505
– Genel Ortaöğretim	505
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	507

– Yükseköğretim	507
2.3.5.5. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	512
2.3.6. Prof. Ahmet Özel'in Maarif Vekilliği	514
2.3.6.1. Özgeçmişi	514
2.3.6.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları	515
2.3.6.3. Prof. Ahmet Özel'in Eğitim Görüş ve Politikalarını Etkileyen Reisicumhur Celal Bayar'ın Eğitime İlişkin Direktifleri ve Hükümet Programındaki Eğitim Hedefleri	517
2.3.6.4. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	517
– İlköğretim	517
– Ortaöğretim	518
– Genel Ortaöğretim	518
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	520
– Yükseköğretim	521
2.1.4.5. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	522
2.3.7. Tevfik İleri'nin İkinci Maarif Vekilliği	523
2.3.7.1. Eğitim Politikasının Ana Esasları	523
2.3.7.2. Örgün Eğitim Kurumları üzerindeki Çalışmaları	524
– İlköğretim	524
– Ortaöğretim	524
– Genel Ortaöğretim	524
– Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	524
– Yükseköğretim	524
2.1.4.6. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	526
2.3.8. Celal Yardımcı'nın İkinci Maarif Vekilliği	527
2.3.8.1. Maarif Vekaletini Örgütleme Çalışmaları	528
2.3.8.2. Örgün Eğitim Kurumları Üzerindeki Çalışmaları	528
– İlköğretim	528
– Ortaöğretim	529
– Yükseköğretim	529
2.3.8.3. Öğretmen Sorunları ve Öğretmen Yetiştirme	530
2.3.8.4. Diğer İcraatları	532
2.3.9. Tevfik İleri'nin Maarif Vekilliğine Vekaleti	533
2.3.9.1. Tevfik İleri'nin Çeşitli Eğitim Problemleri Üzerindeki Çalışmaları ..	533
2.3.10. Atuf Benderlioğlu'nun Maarif Vekilliği	537
2.3.10.1. Özgeçmişi	537
2.3.10.2. Eğitim Görüşleri ve Eğitim Politikasının Ana Esasları ve Belli Başlı Eğitim İcraatları	538
V. SONUÇ	541
ZAMAN ÇİZGİSİ	547
KAYNAKLAR	557
KİŞİ ADLARI DİZİNİ	567

TABLOLAR LİSTESİ

<u>TABLO</u>	<u>SAYFA</u>
1. Tanzimat Dönemi Maarif Nazırları	46
2. II. Abdülhamit Dönemi Maarif Nazırları	49
3. II. Meşrutiyet ve Mütareke Devirleri Maarif Nazırları	53
4. Tevhid-i Tedrisattan Sonra Türk Millî Eğitim Sistemi	136
5. Atatürk Döneminde İlköğretimde Sayısal Gelişmeler	138
6. Atatürk Döneminde Ortaöğretimde Sayısal Gelişmeler	142
7. Atatürk Döneminde Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Sayısal Gelişmeler (Okul Sayısında)	145
8. Atatürk Döneminde Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Sayısal Gelişmeler (Öğrenci Sayısında)	146
9. Atatürk Döneminde Öğretmen Okullarında Sayısal Gelişmeler	150
10. 1924-1925 Öğretim Yılında İstanbul Darülfünunu	173
11. Atatürk Döneminde Yükseköğretim Kurumlarıyla İlgili Sayısal Göstergeler	176
12. Üç Yıllık Köy İlkokulları 1936 Programı	321
13. Hasan Ali Yücel'in Millî Eğitim Bakanlığı Döneminde İlköğretimde Sayısal Göstergeler	351
14. Hasan Ali Yücel'in Millî Eğitim Bakanlığı Döneminde Ortaöğretimde Sayısal Gelişmeler	353
15. Hasan Ali Yücel'in Millî Eğitim Bakanlığı Döneminde Mesleki ve Teknik Öğretim Kurumlarında Gelişmeler	355
16. Hasan Ali Yücel'in Zamanında Açılan Köy Enstitüleri	365
17. Hasan Ali Yücel'in Millî Eğitim Bakanlığı Döneminde Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Sayısal Gelişmeler	369
18. Reşat Şemsettin Sirer'in Millî Eğitim Bakanlığı Döneminde İlköğretimde Sayısal Göstergeler	385
19. Reşat Şemsettin Sirer'in Millî Eğitim Bakanlığı Döneminde Ortaöğretimde Sayısal Göstergeler	389
20. Reşat Şemsettin Sirer'in Millî Eğitim Bakanlığı Döneminde Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Sayısal Gelişmeler	393
21. Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsüyle İlgili Sayısal Bilgiler	397
22. Reşat Şemsettin Sirer'in Millî Eğitim Bakanlığı Döneminde Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Sayısal Gelişmeler	398
23. Tahsin Banguoğlu'nun Millî Eğitim Bakanlığı Döneminde İlköğretimde Sayısal Gelişmeler	415
24. Tahsin Banguoğlu'nun Millî Eğitim Bakanlığı Döneminde Genel Ortaöğretim Kurumlarında Sayısal Gelişmeler	419
25. Tahsin Banguoğlu'nun Millî Eğitim Bakanlığı Döneminde Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Sayısal Gelişmeler	421
26. Tahsin Banguoğlu'nun Millî Eğitim Bakanlığı Döneminde Köy Enstitülerinin Sayısal Durumu	425